

Iwona Kowalska

Rola prezydencji Polski w UE w zakresie edukacji

Consequence of Poland Presidency in European Union in the field of education

W roku 2011 Polska obejmie prezydencję w Unii Europejskiej. Edukacja jest jednym z obszarów strategicznych współpracy państw UE. Celem artykułu jest przybliżenie roli prezydencji Polski w UE w zakresie edukacji.

Wstęp

1 lipca 2011 roku Polska stanie na czele Rady Unii Europejskiej (UE) i przez sześć miesięcy będzie przewodniczyć jej pracom. Sprawowanie prezydencji w Unii Europejskiej jest naturalną konsekwencją przystąpienia Polski do UE w 2004 r. Na mocy Traktatu z Lizbony prezydencja jest sprawowana w ramach trio (grupa trzech państw). Polska, rozpoczynająca prezydencję w lipcu 2011 r., będzie pierwszym i największym państwem tria, w skład którego wejdą także kolejno Królestwo Danii, Republika Cypryjska.

Zadania prezydencji skupiają się wokół trzech najważniejszych kwestii:

- przewodniczeniu pracom Rady UE i jej organom pomocniczym (komitety i grupy robocze) oraz przewodniczeniu spotkaniom Rady Europejskiej;
- reprezentowaniu Rady wobec innych instytucji UE, w szczególności wobec Komisji Europejskiej i Parlamentu Europejskiego (skuteczna współpraca w ramach procesu legislacyjnego stanowić będzie bardzo ważny czynnik powodzenia polskiej prezydencji);
- reprezentowanie Unii w stosunkach z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi, przy współpracy z Wysokim Przedstawicielem ds. Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa oraz komisarzem ds. stosunków zewnętrznych (istotne implikacje dla kompetencji prezydencji w tym zakresie miało wejście w życie postanowień Traktatu z Lizbony).

Przewodnictwo w Unii Europejskiej będzie okazją do wzmocnienia pozycji Polski wśród państw członkowskich, a także do zdobycia nowych doświadczeń i wiedzy, co ma szansę zaprocentować we współpracy Polski z instytucjami Unii Europejskiej w kolejnych latach. Prezydencja jest też okazją do realizacji kwestii uznanych przez Polskę za najważniejsze z perspektywy Wspólnoty w kontekście wyzwań i potrzeb obecnej oraz przyszłej polityki europejskiej.

Do grudnia 2009 r. istotnym ograniczeniem w procesie przygotowań do prezydencji był brak pewności co do kształtu podstaw prawnych, na jakich UE będzie funkcjonować w 2011 r. Traktat z Lizbony wprowadza bowiem znaczące zmiany dotyczące charakteru współpracy w ramach trio, jak też zakresu merytorycznego działań prowadzonych

przez prezydencję, co ma znaczenie dla ich politycznego wymiaru. Pewnym ograniczeniem, z którym Polska będzie musiała się również zmierzyć, jest fakt sprawowania prezydencji w drugiej połowie roku, która jest uważana za trudniejszą dla przebiegu przewodnictwa ze względu na jej efektywnie krótszy czas trwania¹. Wreszcie kilkuletni horyzont czasowy ogranicza skuteczność przewidywań co do możliwych problemów, priorytetów i wyzwań stojących przed UE i polską prezydencją na początku przyszłej dekady. W erze gospodarki opartej na wiedzy edukacja jest jednym z ważniejszych, strategicznych obszarów współpracy unijnej, w tym także w czasie trwania prezydencji.

Celem artykułu jest próba określenia roli prezydencji Polski w UE w zakresie edukacji i jej systemów finansowania. Zagadnienie to zasługuje na szczególną uwagę, gdyż współpraca na szczeblu UE w zakresie edukacji odbywa się na podstawie art. 165 i 166 Traktatu Lizbońskiego. Punkt 1 art. 165 stanowi, że Unia przyczynia się do rozwoju edukacji o wysokiej jakości, poprzez zachęcanie do współpracy między Państwami Członkowskimi oraz, jeśli jest to niezbędne, poprzez wspieranie i uzupełnianie ich działalności, w pełni szanując odpowiedzialność Państw Członkowskich za treść nauczania i organizację systemów edukacyjnych, jak również ich różnorodność kulturową i językową. Natomiast punkt 1 art. 166 stanowi, że Unia urzeczywistnia politykę kształcenia zawodowego, która wspiera i uzupełnia działanie Państw Członkowskich, w pełni szanując odpowiedzialność Państw Członkowskich za treść i organizację kształcenia zawodowego. Oznacza to, że współpraca odbywa się z wyłączeniem jakiegokolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych państw członkowskich.

Prezydencja UE – w świetle zapisów Traktatu z Lizbony

W dotychczasowym systemie pracom Rady Europejskiej (RE) każdorazowo przewodniczy szef państwa lub rządu kraju sprawującego prezydencję w danym półroczu. Jedną z najważniejszych zmian Traktatu z Lizbony jest wprowadzenie do systemu instytucjonalnego UE urzędu stałego Przewodniczącego Rady Europejskiej, który zastąpi rotacyjną prezydencję na szczeblu RE². W konsekwencji przyjęcia Traktatu z Lizbony prezydencja Polski nie obejmie szczebla Rady Europejskiej. Dla praktycznego funkcjonowania polskiej prezydencji w 2011 r. zmiana ta ma bardzo istotne znaczenie - zaangażowanie premiera w powodzenie prezydencji będzie mniejsze niż w dotychczasowym systemie, gdyż przestanie być on odpowiedzialny za

¹ Sierpniowa przerwa wakacyjna oraz okres poprzedzający święta Bożego Narodzenia ograniczają możliwości prowadzenia prac w ramach prezydencji.

² Zgodnie z Traktatem z Lizbony Przewodniczący Rady Europejskiej:

- przewodniczy Radzie Europejskiej i prowadzi jej prace, zapewnia przygotowanie i ciągłość prac Rady Europejskiej;
- współpracuje z Przewodniczącym Komisji Europejskiej i na podstawie prac Rady ds. Ogólnych, wspomaga osiągnięcie spójności i konsensusu w Radzie Europejskiej;
- przedstawia Parlamentowi Europejskiemu sprawozdanie z każdego posiedzenia Rady Europejskiej.

negocjacje na poziomie Rady Europejskiej i ostateczny kształt konkluzji. Jego zaangażowanie będzie jednak nieodzowne z punktu widzenia koordynacji całości polskiej prezydencji i spójności działań ministrów przewodniczących Radom sektorowym, których efekty pracy przekazywane będą na poziom RE jako wkład do konkluzji. Wynikać z niej będzie konieczność wypracowania formuły zapewniającej stałą obecność premiera w tym procesie. Warto podkreślić, że o ile premier państwa sprawującego prezydencję nie będzie przewodniczyć pracom RE, o tyle priorytety polskiego przewodnictwa jako wpisane w dokumenty programowe UE powinny być respektowane i realizowane przez Radę Europejską.

Jedną z ważniejszych innowacji instytucjonalnych Traktatu z Lizbony stanowi utworzenie prezydencji grupowej. Zgodnie z brzmieniem Deklaracji nr 9 dołączonej do Traktatu prezydencję Rady sprawują uprzednio ustalone grupy trzech państw członkowskich (trio) przez okres 18 miesięcy, a każdy członek grupy kolejno przewodniczy przez okres sześciu miesięcy wszystkim składom Rady (z wyjątkiem Rady do Spraw Zagranicznych). Państwa sprawują przewodnictwo na podstawie wspólnego programu i udzielają sobie wsparcia. Istotne novum wprowadzone w Traktacie w stosunku do stanu dotychczasowego dotyczy możliwości przyjęcia pomiędzy państwami trio alternatywnych ustaleń dotyczących podziału prac w ramach grupy w okresie 18-miesięcy. W szczególności zaproponowano, aby funkcje przewodniczącego w organach przygotowawczych różnych składów Rady pełnił członek grupy, która przewodniczy danemu składowi, z tym, że dopuszcza się inne rozstrzygnięcia, jeśli Rada wyda odpowiednią decyzję. W tym kontekście ważne będą zasady, jakie zostaną wypracowane przez pierwsze grupy państw członkowskich wspólnie pełniących prezydencję (trio Hiszpania – Belgia – Węgry).

Warto jeszcze wspomnieć o wymiarze parlamentarnym prezydencji. W Unii Europejskiej sprawowana jest prezydencja parlamentarna dwojakiego rodzaju. Półroczna - realizowana jest równoległe ze sprawowaniem przewodnictwa w Radzie UE oraz roczna, związana z kierowaniem pracami Konferencji Przewodniczących Parlamentów UE. Prezydencja półroczna związana jest z systemem współpracy parlamentów narodowych UE i Parlamentu Europejskiego (Konferencja Komisji Wspecjalizowanych w sprawach Wspólnotowych - COSAC), Wspólne Spotkania Komisji (Joint Committee Meetings - JCM), Wspólne Spotkania Parlamentarne (Joint Parliamentary Meetings - JPM), spotkania komisji branżowych. Prezydencja ta stanowi parlamentarny odpowiednik prezydencji rządowej. Przewodnictwo roczne skoncentrowane jest na współpracy parlamentów i obejmuje spotkania na najwyższym szczeblu - Konferencji Przewodniczących Parlamentów Unii Europejskiej (KPP), która spotyka się raz do roku wiosną w parlamencie kraju, który sprawował Prezydencję w Radzie jesienią poprzedniego roku oraz spotkania powiązane z KPP.

Polska Prezydencja w UE – zakres współpracy w obszarze edukacji

Ramy współpracy w dziedzinie edukacji zostały określone w konkluzjach Rady z dnia 12 maja 2009 r. w sprawie strategicznych ram Europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia do 2020 r. („ET 2020”). Przyjęte ramy współpracy dotyczą czterech celów strategicznych:

- 1) Realizacji koncepcji uczenia się przez całe życie i mobilności - wyzwania wynikające ze zmian demograficznych oraz konieczność regularnego uaktualniania i rozwijania umiejętności stosownie do zmieniającej się sytuacji gospodarczej i społecznej stwarzają potrzebę takiego podejścia do uczenia się, które będzie uwzględniać całe życie, oraz takich systemów kształcenia i szkolenia, które będą lepiej reagować na zmiany i bardziej otworzą się na świat zewnętrzny.
- 2) Poprawy jakości i skuteczności kształcenia i szkolenia – należy dbać o powszechne nabywanie kompetencji kluczowych, a jednocześnie dążyć – na wszystkich poziomach kształcenia i szkolenia – do wybitnych wyników, które pozwolą Europie zachować silną pozycję w świecie.
- 3) Promowania równości, spójności społecznej i aktywności obywatelskiej - polityka w dziedzinie kształcenia i szkolenia powinna dać wszystkim obywatelom, niezależnie od ich sytuacji osobistej czy społeczno-ekonomicznej, możliwość nabywania, uaktualniania i rozwijania przez całe życie umiejętności zawodowych i kompetencji kluczowych zwiększających szanse na rynku pracy.
- 4) Zwiększania kreatywności i innowacyjności, w tym przedsiębiorczości, na wszystkich poziomach kształcenia - kreatywność nie tylko sprzyja samorealizacji, lecz także jest podstawowym źródłem innowacyjności, ta zaś jest uznawana za jedną z głównych sił napędowych zrównoważonego rozwoju gospodarczego.

Z uwagi na przyjęcie ww. celów strategicznych państwa członkowskie mogą wybrać, zgodnie ze swoimi krajowymi priorytetami, te obszary prac i współpracy, w których chcą uczestniczyć razem z innymi. Zarys tych prac został zaprezentowany w tabeli 1: a,b,c,d.

Tabela 1 a. Ramy współpracy w dziedzinie edukacji – cel strategiczny 1.

<i>Cel strategiczny 1: Realizacja koncepcji uczenia się przez całe życie i mobilności</i>
Kontynuowanie prac w następujących obszarach: - <i>Strategie uczenia się przez całe życie:</i> Pełne wdrożenie krajowych strategii uczenia się przez całe życie i poświęcenie przy tym szczególnej uwagi walidacji efektów uczenia się pozaformalnego i nieformalnego oraz poradnictwu.- <i>Europejskie ramy kwalifikacji:</i> Odniesienie – zgodnie z zaleceniem Parlamentu Europejskiego i Rady z kwietnia 2008 roku³ – wszystkich krajowych systemów kwalifikacji do europejskich ram kwalifikacji do roku 2010, a w przypadku standardów i kwalifikacji, procedur oceny i walidacji, transferu punktów i osiągnięć, programów nauczania oraz zapewniania jakości – popieranie podejścia opartego na efektach uczenia się. Rozwijanie współpracy w następującym obszarze: - <i>Rozszerzanie mobilności w celach edukacyjnych:</i> Wspólne prace nad stopniowym eliminowaniem barier i nad rozszerzaniem szans na mobilność w celach edukacyjnych w Europie i na świecie, zarówno w szkolnictwie wyższym, jak i na innych poziomach edukacji, w tym nad nowymi celami i instrumentami finansowymi, i uwzględnianie przy tym szczególnych potrzeb osób w niekorzystnej sytuacji.

Źródło: Zał. II Konkluzji Rady z dnia 12 maja 2009 r. w sprawie strategicznych ram Europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia („Edukacja i Szkolenie 2020”) (2009/C 119/02), s. 9 – 10.

³ Dz. U. C 111 z 6.5.2008, s. 1.

Tabela 1 b. Ramy współpracy w dziedzinie edukacji – cel strategiczny 2.

<i>Cel strategiczny 2: Poprawa jakości i skuteczności kształcenia i szkolenia</i>   Kontynuowanie prac w następujących obszarach: - <i>Uczenie się języków obcych:</i> Umożliwienie obywatelom porozumiewania się w dwóch językach obcych poza językiem ojczystym, w stosownych przypadkach promowanie nauki języków obcych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego i wśród uczących się dorosłych, a także umożliwienie migrantom uczenia się języka kraju przyjmującego. - <i>Rozwój zawodowy nauczycieli i szkoleniowców:</i> Skoncentrowanie się na jakości kształcenia nauczycieli i wsparciu ułatwiającym im start w zawodzie oraz na podnoszeniu jakości ustawicznego doskonalenia zawodowego nauczycieli, szkoleniowców i innych pracowników sektora edukacji (np. osób zaangażowanych w działania kierownicze lub poradnictwo). - <i>Zarządzanie i finansowanie:</i> Promowanie planu unowocześniania szkolnictwa wyższego (w tym programów nauczania) i ram zapewniania jakości w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego oraz wypracowanie oferty dobrej jakości, w tym zapewnienie personelu, w sektorze uczenia się dorosłych. Promowanie polityki i praktyki opartych na uzyskanych danych i położenie szczególnego nacisku na trwałość inwestycji publicznych, a w stosownych przypadkach – prywatnych. Rozwijanie współpracy w następujących obszarach: - <i>Podstawowe umiejętności w zakresie czytania, matematyki i nauk przyrodniczych:</i> Analiza i rozpowszechnianie najlepszych wzorców z zakresu posiadanej przez uczniów umiejętności czytania oraz rezultatów badań w tej dziedzinie, a także wyciągnięcie wniosków na temat tego, jak zwiększyć umiejętność czytania i pisanie w UE. Zintensyfikowanie obecnej współpracy służącej zwiększaniu zainteresowania matematyką i naukami przyrodniczymi na wyższych poziomach kształcenia i szkolenia oraz doskonaleniu kształcenia w zakresie nauk przyrodniczych. Potrzebne są konkretne działania, by podnieść poziom podstawowych umiejętności, także wśród dorosłych. - <i>„Nowe umiejętności w nowych miejscach pracy”:</i> Zadbanie o to, by w trakcie planowania związanego z kształceniem i szkoleniem odpowiednio uwzględniane były przyszłe zapotrzebowanie na umiejętności i zaspokajanie potrzeb rynku pracy.

Źródło: patrz. tab. 1a.

Tabela 1 c. Ramy współpracy w dziedzinie edukacji – cel strategiczny 3.

<i>Cel strategiczny 3: Promowanie równości, spójności społecznej i aktywności obywatelskiej</i>   Kontynuowanie prac w następującym obszarze: - <i>Osoby zbyt wcześnie kończące kształcenie i szkolenie:</i> Wzmacnianie podejścia zapobiegawczego, rozwijanie ściślejszej współpracy między ogólnym a zawodowym sektorem edukacyjnym, a także usuwanie barier uniemożliwiających osobom, które porzuciły naukę, ponowne podejmowanie kształcenia i szkolenia. Rozwijanie współpracy w następujących obszarach: - <i>Edukacja przedszkolna:</i> Promowanie powszechnego równego dostępu, podnoszenie jakości oferty i zwiększanie wsparcia dla nauczycieli. - <i>Migranci:</i> Rozwój wzajemnego uczenia się na podstawie najlepszych wzorców w dziedzinie edukacji osób ze środowisk emigranckich. - <i>Uczniowie o szczególnych potrzebach:</i> Promowanie edukacji integracyjnej i zindywidualizowanych sposobów uczenia się dzięki udzielaniu wsparcia na czas, wczesnemu rozpoznawaniu szczególnych potrzeb i dzięki dobrze skoordynowanym usługom. Włączanie usług w główny nurt oświaty i zapewnianie ścieżek dalszego kształcenia i szkolenia.

Źródło: patrz. tab. 1a.

Tabela 1 d. Ramy współpracy w dziedzinie edukacji – cel strategiczny 4.

<i>Cel strategiczny 4: Zwiększanie innowacyjności i kreatywności, w tym przedsiębiorczości, na wszystkich poziomach kształcenia i szkolenia</i>
Kontynuowanie prac w następującym obszarze: - <i>Przekrojowe kompetencje kluczowe:</i> Uwzględnianie w większym stopniu – zgodnie z zaleceniem Parlamentu Europejskiego i Rady z grudnia 2006 roku⁴ – przekrojowych kompetencji kluczowych w programach nauczania.
Rozwijanie współpracy w następujących obszarach: - <i>Instytucje sprzyjające innowacjom:</i> Promowanie kreatywności i innowacyjności dzięki opracowaniu specjalnych metod nauczania i uczenia się (w tym korzystaniu z nowych narzędzi informacyjno-komunikacyjnych i szkoleniu nauczycieli).- <i>Partnerstwo:</i> Rozwijanie partnerstw między organizatorami kształcenia i szkolenia a światem biznesu, instytucjami badawczymi, podmiotami z sektora kultury i sektorami kreatywnymi oraz promowanie dobrze działającego trójkąta wiedzy.

Źródło: patrz. tab. 1a.

Aby można było monitorować w latach 2010–2020 postępy prac w zakresie realizacji ww. celów strategicznych ustalono pięć europejskich poziomów odniesienia⁵ (wzorując się na dotychczasowych poziomach przyjętych na mocy programu prac „Edukacja i szkolenie 2010”⁶):

Uczestnictwo dorosłych w procesie uczenia się przez całe życie – do roku 2020 średnio co najmniej 15 % dorosłych powinno uczestniczyć w procesie uczenia się przez całe życie⁷.

Osoby osiągające słabe wyniki w zakresie podstawowych umiejętności — do roku 2020 odsetek 15-latków osiągających słabe wyniki w czytaniu, matematyce i naukach przyrodniczych⁸ powinien wynosić poniżej 15 %.

Wykształcenie wyższe – do roku 2020 odsetek osób w przedziale wiekowym 30–34 posiadających wyższe wykształcenie⁹ powinien wynosić co najmniej 40 %.

Osoby przedwcześnie kończące kształcenie i szkolenie – do roku 2020 odsetek osób przedwcześnie kończących kształcenie i szkolenie¹⁰ powinien wynosić poniżej 10 %.

⁴ Dz. U. L 394 z 30.12.2006, s. 10.

⁵ Nie należy ich postrzegać jako konkretnych celów, które każde z państw musi osiągnąć do roku 2020. Państwa członkowskie są raczej proszone o rozważenie na podstawie krajowych priorytetów i zmieniającej się sytuacji gospodarczej, w jakim stopniu mogą za pomocą krajowych działań pomóc wspólnie osiągnąć te poziomy odniesienia.

⁶ Konkluzje Rady z 5–6 maja 2003 r. w sprawie poziomów referencyjnych wyznaczających średni europejski wynik w zakresie kształcenia i szkolenia (poziomy odniesienia) (dok. 8981/03).

⁷ Oznacza to odsetek ludności w przedziale wiekowym 25–64 uczestniczących w kształceniu i szkoleniu w ciągu 4 tygodni poprzedzających badanie (Eurostat/badanie aktywności ekonomicznej ludności). Można także korzystać z informacji o uczestnictwie dorosłych w procesie uczenia się przez całe życie uzyskanych w badaniu edukacji dorosłych.

⁸ Źródło: OECD/PISA. (Należy zapewnić wszystkim państwom członkowskim prawo uczestnictwa w takich pracach).

⁹ Oznacza to odsetek osób w przedziale wiekowym 30–34, które ukończyły studia wyższe (poziom 5 i 6 według klasyfikacji ISCED). (Eurostat, UOE).

Edukacja elementarna – do roku 2020 co najmniej 95% dzieci w przedziale wiekowym od czterech lat do wieku podjęcia obowiązku szkolnego powinno uczestniczyć w edukacji elementarnej.

Prezydencja UE a Otwarta Metoda Koordynacji

Współpraca na szczeblu UE odbywa się poprzez tzw. Otwartą Metodę Koordynacji (OMK). Jest to międzyrządowa metoda zarządzania w Unii Europejskiej, opierająca się na dobrowolnej współpracy państw członkowskich. Została do obiegu politycznego wprowadzona podczas szczytu lisbońskiego w 2000 r. Otwarta koordynacja odbywa się na poziomie transnarodowym, lecz z ograniczonym udziałem instytucji Unii Europejskiej. OMC jest praktycznie całkowicie w rękach państw członkowskich, a więc stanowi element nurtu międzyrządowego Unii Europejskiej.

Otwarta koordynacja polega na określaniu wytycznych dla całej Unii Europejskiej; wspólnych celów (często w postaci wskaźników statystycznych i ekonomicznych), w czym pomagają jakościowe i ilościowe wyznaczniki dla państw uczestniczących; punktów odniesienia, które następnie służą do porównywania własnych osiągnięć z przykładami najlepszych rozwiązań wypracowanymi przez inne państwa członkowskie. Uzgadniane są również sposoby i terminy regularnego monitoringu osiągniętych rezultatów. Określone dla całej UE wytyczne są następnie przekładane przez państwa członkowskie na konkretne plany i polityki krajowe i regionalne, które wyznaczają cele w poszczególnych dziedzinach. Proces ten podlega okresowemu monitoringowi, ocenie i wzajemnemu przeglądowi. Wszystko to służy wzajemnemu uczeniu się krajów członkowskich.

Powodzenie otwartej metody koordynacji w dziedzinie kształcenia i szkolenia zależy od woli politycznej państw członkowskich i skutecznych metod pracy na szczeblu europejskim. Dlatego aby zapewnić większą elastyczność, należy w ramach współpracy europejskiej stosować metody pracy oparte na następujących zasadach: a) Cykle robocze: okres do roku 2020 zostanie podzielony na kilka cykli, z których pierwszy będzie trwał trzy lata – od roku 2009 do roku 2011. b) Obszary priorytetowe: dla każdego z cykli Rada na wniosek Komisji zatwierdzi określoną liczbę priorytetowych obszarów współpracy europejskiej opartych na celach strategicznych. c) Wzajemne uczenie się: współpracę europejską w wyżej wspomnianych obszarach priorytetowych można realizować takimi sposobami, jak partnerskie uczenie się, konferencje i seminaria, fora lub grupy ekspertów wysokiego szczebla, panele, studia i analizy oraz współpraca oparta na narzędziach internetowych – w stosownych przypadkach z udziałem odpowiednich zainteresowanych stron. Wszystkie te inicjatywy należy realizować, kierując się jasnym zakresem zadań, harmonogramem i planowanymi rezultatami, które zaproponuje Komisja we współpracy z państwami członkowskimi. d) Rozpowszechnianie wyników na szczeblu krajowym i europejskim. e) Sprawozdania z postępów prac: pod koniec każdego cyklu (a w przypadku pierwszego – nie wcześniej

¹⁰ Oznacza to odsetek osób w przedziale wiekowym 18–24, które posiadają jedynie wykształcenie średnie I stopnia lub niższe i nie uczestniczą w kształceniu ani szkoleniu. (Eurostat/badanie aktywności ekonomicznej ludności).

niz na początku 2012 roku) Rada i Komisja powinny sporządzić wspólne sprawozdanie. Powinny w nim ocenić, jakich ogólnych postępów dokonano, realizując w ostatnim cyklu i/lub w określonym obszarze tematycznym wskazanym przez Komisję we współpracy z państwami członkowskimi cele sprawozdania. f) Monitorowanie procesu: aby otwarta metoda koordynacji przyniosła efekty oraz aby propagować współodpowiedzialność za nią zarówno na szczeblu krajowym, jak i europejskim, państwa członkowskie i Komisja będą ściśle współpracować, kierując przedmiotowym procesem, realizując go oraz oceniając zarówno sam proces, jak i jego wyniki.

Otwarta Metoda Koordynacji stwarza doskonałą okazję do wymiany poglądów na temat oceny finansowania usług edukacyjnych w UE oraz zgłaszania propozycji zmian systemowych w tym zakresie. W czasie trwania polskiej prezydencji w UE będzie możliwość wyeksponowania dorobku prac analitycznych z zakresu ekonomiki edukacji. Mogą one zainicjować kolejne działania służące ustaleniu dalszego kierunku działań w tym obszarze np.

- czy system finansowania będzie wspierał ideę egalitarnego czy może elitarnego procesu kształcenia?
- czy przyspieszy proces prywatyzacji usług edukacyjnych czy też edukacja będzie dalej finansowana głównie ze środków publicznych?
- czy będzie klimat polityczny do wprowadzania alternatywnych sposobów finansowania procesu edukacji zwłaszcza osób dorosłych (por. prace I. Kowalskiej)?

Zakończenie

Uwzględniając wagę opracowania systemu finansowania edukacji (osiągnięcie poziomu referencyjnego gwarantującego średni europejski wynik w nauczaniu i kształceniu) istotne jest aby eksperci z zakresu ekonomiki edukacji uczestniczyli w debacie dotyczącej priorytetów polskiej prezydencji. Do debaty powinny być włączone możliwie najszersze środowiska i to zarówno związane z administracją (centralną i lokalną), jak i spoza administracji – organizacje pozarządowe, organizacje sektorowe, środowiska naukowe, czy wreszcie partie polityczne. Eksperci z ekonomiki edukacji dysponując wiedzą interdyscyplinarną mogą okazać się bardzo cennymi partnerami w debacie dotyczącej polskiej prezydencji. Z zainteresowaniem należy odnotować fakt propozycji powołania przez Prezesa Rady Ministrów Rady Doradczej, złożonej z osób o uznanym autorytecie (naukowców, dziennikarzy, działaczy społecznych, polityków), które mogłyby dyskutować o proponowanych priorytetach polskiej prezydencji, jak również budować wsparcie dla działań Rządu w swoich środowiskach.

Ważne jest także by eksperci ekonomiki edukacji mogli wspierać prace Ministerstwa Edukacji Narodowej, które wraz z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Ministerstwem Sportu i Turystyki uczestniczą w pracach formacji Rady UE ds. Edukacji, Młodzieży i Kultury. Przedstawiciele Ministerstwa Edukacji Narodowej uczestniczą w pracach dwóch grup roboczych Rady UE: Komitetu ds. Edukacji oraz Grupy Roboczej ds. Młodzieży, których zadaniem jest przygotowanie posiedzeń Rady Ministrów UE w części edukacja i młodzież.

W ramach prac UE odbywają się również posiedzenia wysokiego szczebla, w których uczestniczą eksperci z krajów UE, tj. Grupa Wysokiego Szczebla ds. Kształcenia i Szkolenia, Dyrektorzy Generalni ds. Kształcenia i Szkolenia Zawodowego, Dyrektorzy Generalni ds. Młodzieży, Dyrektorzy Generalni ds. Szkół. Dlatego też dla skutecznego przygotowania się strony polskiej do prac w tych gremiach ważnym wydaje się przeprowadzenie konferencji eksperckich dotyczących finansowania edukacji w kontekście realizacji celów strategicznych w dziedzinie kształcenia i szkolenia do 2020 r.

Literatura

- Kowalska I.: Edukacyjne konta osobiste instrumentem rozwoju pozarolniczych funkcji wsi. W: Turystyka w rozwoju obszarów wiejskich. Praca pod red. I. Sikorskiej – Wolak. Wydawnictwo SGGW, Warszawa 2007
- Kowalska I.: Financing of distance learning in rural areas by the European Social Fund. In: Problems of world agriculture. Polish Agriculture and Food Economy within the EU Framework. Warsaw University of Life Sciences Press, Warsaw 2007
- Kowalska I.: Bank Services for Structural Funds on the Example of Individual Learning Accounts. *Ekonomika i organizacja gospodarki żywnościowej* 65/2008
- Program przygotowań Rzeczypospolitej Polskiej do objęcia i sprawowania przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej. Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 13 stycznia 2009 r. Tekst ostateczny Warszawa, styczeń 2009 r.

Summary

In 2011 Poland will take charge of presidency in European Union. Education is one of the strategic subject of European Union co – operation. The aim of the paper is to present consequence of Poland presidency in European Union in the field of education.

Informacje o autorze

dr Iwona Kowalska

*Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego
Wydział Nauk Ekonomicznych
Katedra Ekonomiki Edukacji, Komunikowania i Doradztwa
ul. Nowoursynowska 166
02-787 Warszawa
e-mail: iwona_kowalska@sggw.pl*